

СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА ПРИВАТНИХ ГАЗЕТНИХ ОГОЛОШЕНЬ-ОПОВІЩЕНЬ

Гусар М.В.

Національний університет “Києво-Могилянська академія”

Стаття присвячена дослідженню в ракурсі фреймового моделювання семантичних особливостей приватних газетних оголошень-оповіщень, надрукованих у британській періодиці. Розглядаються можливі варіанти фреймових структур для представлення основного інформаційного змісту оголошень.

Ключові слова: семантична структура, фрейм, слот.

Статья посвящается исследованию в ракурсе фреймового моделирования семантических особенностей частных газетных объявлений-уведомлений, опубликованных в британской периодике. Рассматриваются возможные варианты фреймовых структур для представления основного информационного содержания объявлений.

Ключевые слова: семантическая структура, фрейм, слот.

The article is devoted to the frame modeling investigation of the semantic peculiarities of private newspaper classifieds-announcements published in the British periodicals. The possible variants of frame structures to present the main classifieds' information contents are analyzed.

Key words: semantic structure, frame, slot.

Пошуки відповідей на питання про структуру і суть мисленневих процесів спонукають лінгвістів звернути увагу на когнітивні механізми сприйняття і розуміння тексту та способи його концептуальної організації [1; 4; 16]. У зв'язку із цим у лінгвістичній літературі вивчаються поняття “схеми”, “сценарію”, “фрейму” як різноманітних способів представлення структур вербалізованих знань [5; 6; 13; 17].

Зацікавленість у структурах та дії ментальних механізмів продовжує залишатися першочерговою, концентруючись на різних типах текстів як “друкованих” світлин фрагментів дискурсу, про що свідчать роботи А. Бігари [2], Г. Кривенко [7], Т. Крутько [8], Г. Кузнецова [9], С. Співак [11], Г. Харкевич [14] та ін. Не залишаються вчені байдужими і до рекламних текстів [3; 10; 15 та ін.]. Зазначений факт підтверджує *актуальність* цього дослідження. *Метою* останнього виступає визначення семантичних особливостей оголошень-оповіщень у сучасній британській періодиці крізь призму фреймового моделювання. Як *об'єкт* дослідження розглядалися такі типи оголошень, як оповіщення про народження дитини, смерть рідної людини, вшанування пам'яті тих, хто покинув цей світ, оповіщення про заручини, вітання з певною подією, подяки та інші, що друкуються у британських газетах. *Матеріалом* слугували тексти приватних оголошень, надрукованих у “The Bargain Pages” (BP) та “The Times” (T) 2008 року випуску.

Завданням дослідження є вивчення та аналіз із використанням типології фреймів С. Жаботинської [5; 6] інваріантів та варіантів семантичної структури газетних оголошень-оповіщень, що у свою чергу становить *наукову новизну*. В рамках *загальної проблеми* вивчення дискурсу коротких інформаційних повідомлень соціального характеру аналіз оголошень-оповіщень є вагомим внеском у розв'язання таких *наукових завдань*, як виявлення особливостей побудови когнітивних моделей передачі інформації різних типів дискурсу, споживацько-інформаційного зокрема, а також з'ясування подібностей та відмінностей інформаційних моделей повідомлень у межах останнього.

Наукові результати дослідження текстів оголошень-оповіщень у сучасній британській періодиці свідчать, що семантична структура оголошення-оповіщення моделюється як предметно-центричний фрейм, що є лише інваріантом.

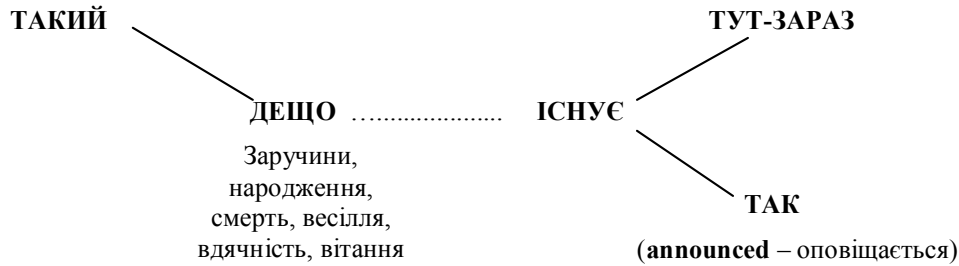

Рис. 1. Універсальна семантична структура оголошення-оповіщення

Слот ТАК представлений дієсловом стану *is announced*, значення якого вказує на ситуацію оповіщення певних подій. Слот ДЕЩО розгортається в інший тип фрейму, за допомогою якого ми моделюємо інформацію тексту кожного окремого типу оповіщення.

Оголошення-оповіщення інформують про повідомлення як таке, а також про подію, що є об'єктом повідомлення: народження дитини, смерть рідної людини, вшанування пам'яті тих, хто покинув цей світ, оповіщення про заручини, вітання з певною подією, дякування за щось.

Почнемо аналіз з оповіщення про народження дитини:

(1) *CHERRY – On the 25th September to Sam and Lisa, twin sons, Max Hugo and Finn Charles* (4).

Семантична структура цього тексту оповіщення представлена нами як предметно-центричний фрейм (див. рис. 1), у якому зазначаються буттєві, темпоральні і локативні параметри. Слот ДЕЩО містить інформацію про тих, хто народився, зазначаються їхні імена (*twin sons, Max Hugo and Finn Charles* – близнюки, Макс Х'юго і Фінн Чарльз). Слот ТУТ містить повідомлення про місце народження дітей, тобто сім'ю, в якій народилися ці діти, а слот ЗАРАЗ представлений датою їхнього народження.

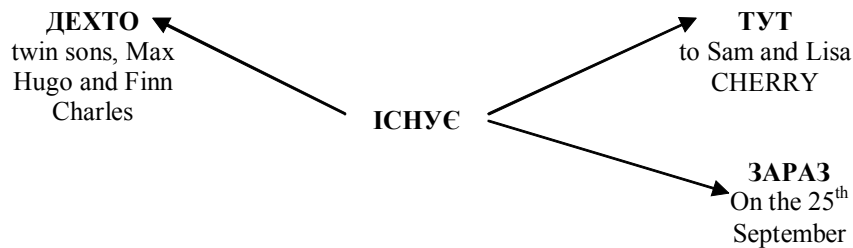

Рис. 2. Предметно-центричний фрейм оповіщення про народження дитини (1)

Семантичну структуру оголошення-оповіщення про народження дитини взагалі ми представляємо як інтегрований фрейм, в основі якого лежить предметно-центричний фрейм (див. рис. 3). Слот ДЕЩО розгортається у предметно-центричний фрейм, що є семантичною структурою тексту оповіщення про народження дитини (1):

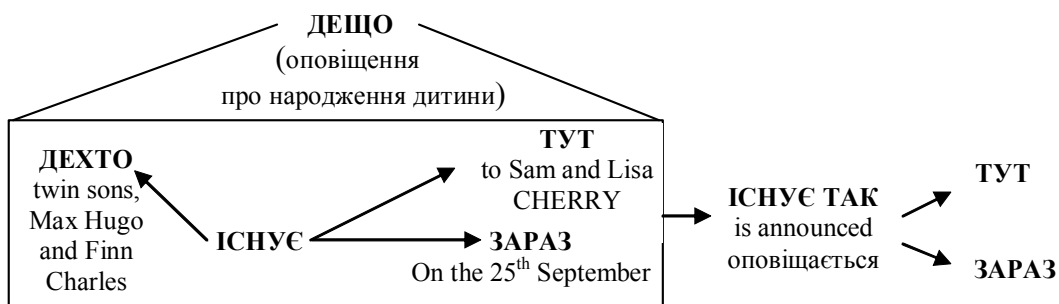

Рис. 3. Семантична структура оголошення-оповіщення про народження дитини

Оповіщення про народження дитини ще можна представити як інтегрований фрейм, в основі якого лежить предметно-центричний фрейм. Його слот ДЕХТО є частиною посесивного фрейму. Наприклад:

(2) *SPEED – on 29th September 2008 to Sonia Tewkesbury and Derek, a son, Harrison Cole, a brother for Gemma and Becky* (4).

Зміст цього повідомлення полягає в тому, що в Соні Тюкесбері і Дерека народився син Гаррісон Коул, і тепер Джемма і Бекі мають братика. Фрейм, що моделює цю інформацію, має такий вигляд (див. рис. 4).

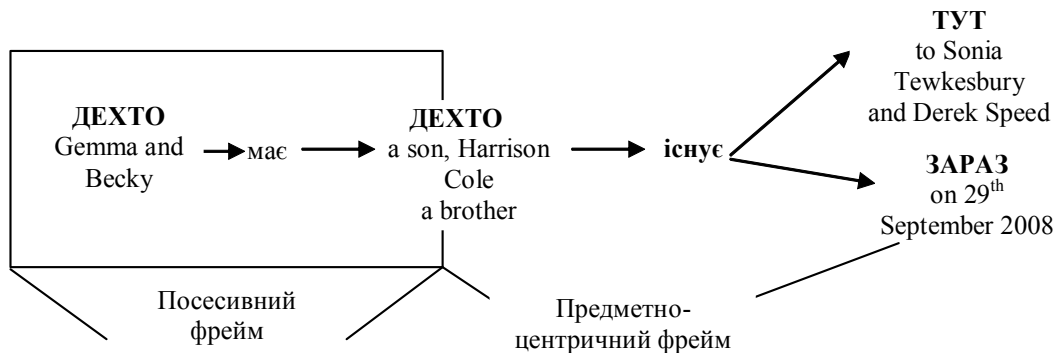

Рис. 4. Інтегрований фрейм оповіщення про народження дитини (2)

Ця фреймова структура складається з двох фреймів (посесивного і предметно-центричного) зі спільним слотом ДЕХТО, заповненим лексичними одиницями *a son* (син), *Harrison Cole* (Гаррісон Коул), *a brother* (брат). У першому випадку останній виконує семантичну роль об'єкта володіння і представлений іменником (*brother – брат*). У другому – слот ДЕХТО є частиною предметно-центричного фрейму і містить інформацію про дитину, яка народилася (*a son, Harrison Cole – син, Гаррісон Коул*).

У некрологах повідомляється, по-перше, про смерть людини, по-друге, про час та місце проведення поховальної церемонії, тому семантична структура цього типу тексту моделюється нами як два фрейми. Наприклад:

(3) *MARTINE BATES – James Patrick, died peacefully on Sunday 28th September 2008 in Henley. Much loved Husband of Clare and father of Penelope, Barbara and Charles. Service at ST. Bartholomew Church, Fingest on Friday 10th October 2008 at 4 p.m. Family flowers only but donations to the Sue Ryder Care – Nettlebed, would be much appreciated. C/o Tomalin & Son, 38 Reading Road, Henly on Thames, Oxon, RG91AG. Telephone: 01491 573370* (4).

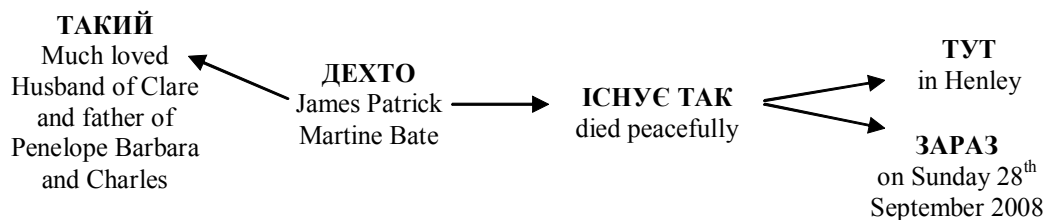

Рис. 5. Предметно-центричний фрейм некролога (3).

Цей текст є прикладом некролога, семантична структура якого представлена нами як інтеграції двох фреймів: предметно-центричного і партонімічного. Ядром першого (див. рис. 5) є людина, яка померла.

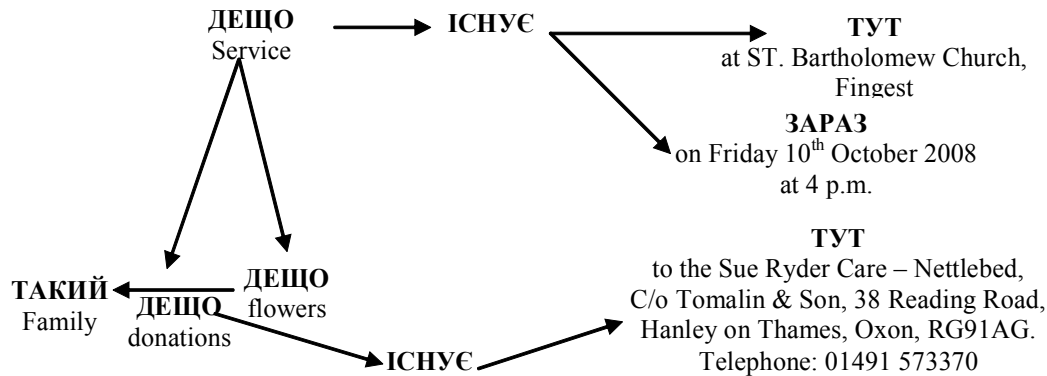

Рис. 6. Партонімічний фрейм некролога (3)

Другий фрейм є партонімічним фреймом, слоти якого ДЕЩО розгортаються у предметно-центричні, формуючи таким чином інтегрований фрейм (див. рис. 6). Стрілками, наведеними жирним шрифтом, указано зв'язки між слотами партонімічного фрейму. Невід'ємними атрибутами поховальної церемонії є квіти і пожертвування, про що і надається детальна інформація в текстах некрологів.

Зустрічаються некрологи, що інформують тільки про смерть людини. Семантична структура такого тексту моделюється як предметно-центричний фрейм. Наприклад:

(4) *PRIDAL – Frantisek Josef, MBE aged 98. Loving Father, grandfather died peacefully at Ker-Maria Nursing Home, Princes Risborough on 27th September 2008* (4).

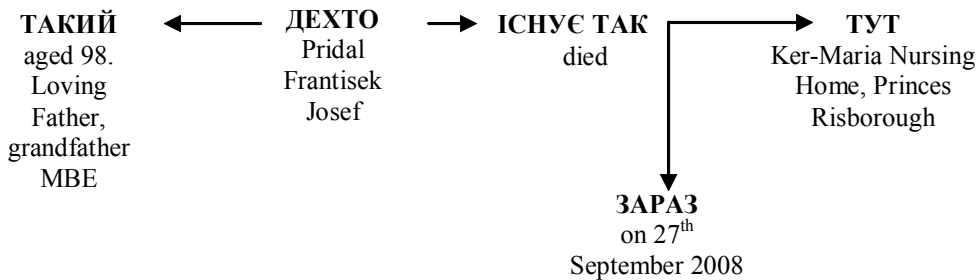

Рис. 7. Предметно-центричний фрейм некролога (4)

У тексті повідомляється про те, що Франтизек Джозеф Прайдел, люблячий батько, дідусь, тихо помер у приватній клініці Ке-Марія, Принца Рісборо, 27 вересня 2008 року. Семантична структура представлена як предметно-центричний фрейм (рис. 2.7), що має буттєвий (ІСНУЄ ТАК), предметний (ДЕХТО), локативний (ТУТ), темпоральний (ЗАРАЗ) і якісний (ТАКИЙ) слоти.

Отже, при моделюванні інформації оголошення-некролога слот ДЕЩО предметно-центричного фрейму (універсальної семантичної структури оголошення-оповіщення) розгортатиметься в інтегрований або предметно-центричний фрейм.

Семантична структура класифайдів, що друкуються в рубриці *“In Memoriam”* (*“Пам’ятасмо”*) представлена як предметно-центричний або акціональний фрейм. Наприклад:

(5) *ATTREE – Dear Arthur, you will always be remembered in the hearts of your family and friends* (3);

(6) *TAVAKOLI – ALI and Nader, tragically at their home on October 2nd 1987. Brave and loyal to the end. Honoured and honoured by their many friends* (4).

Семантичну структуру ПГО (5) ми представляємо як предметно-центричний фрейм (див. рис. 8).

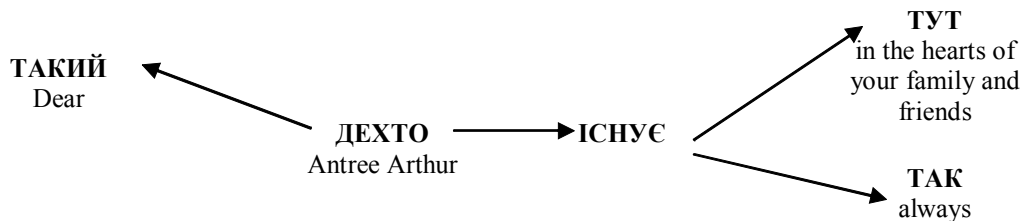

Рис. 8. Предметно-центричний фрейм оповіщення рубрики “In Memoriam” (5)

Інформацію класифайду (6) ми моделюємо за допомогою акціонального фрейму, слот якого ДЕХТО, що виконує роль об’єкта, розгортається у предметно-центричний (див. рис. 9).

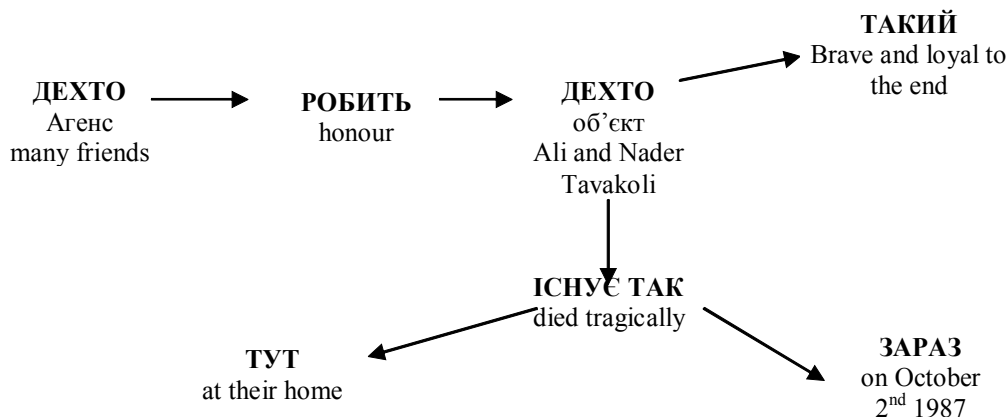

Рис. 9. Інтегрований фрейм оповіщення рубрики “In Memoriam” (6)

Семантична структура оголошень-вітань і подяк представлена нами як акціональний фрейм: ДЕХТО (агенс) робить ДЕЩО (об’єкт) за (з) ДЕЩО (причина). Наприклад:

(7) *ST. JUDE many thanks for help given. Please continue, O&TM* (1).

У цьому класифайді хтось дякує церкві святого Юди за допомогу. Наявні дві особи, два предмети ДЕХТО. Один з них (невідомий адресант) грає роль агенса, другий (церква) – роль об’єкта. Третій предмет – ДЕЩО – є причиною дій агенса – допомога (help). Таким чином, акціональний фрейм набуває наступного вигляду: ДЕХТО (адресант) РОБИТЬ (дякує) ДЕХТО (St. Jude) за ДЕЩО (help).

Семантична інформація оголошень-оповіщень про заручини моделюється за допомогою інтегрованого фрейму, що складається з предметно-центричних і посесивних фреймів. Розглянемо приклад.

(8) *Mr D. Bell and Miss T.V. Rastrick*

The engagement is announced between David, youngest son of Canon and Mrs John Bell, of Crosgar, Down Patrick, Northern Ireland, and Tara Victoria, daughter of Mr and Mrs Derek

Rastrick, of Whittington, Gloucestershire, and Kuala Lumpur, Malaysia (2)

ПГО (8) повідомляє про заручини між Девідом, молодшим сином містера Кенона і місіс Джон Бел із Гросгера, Нижнього Патрика (Північна Ірландія), і Тарою Вікторією, дочкою містера і місіс Дерек Растрік з Вітгінгтона (Глоцестершір) і Куали Лумпур (Малайзія). Значення слова *engagement* (“заручини”) заповнює слот ДЕЩО предметно-центричного фрейму: ТАКИЙ (*between David and Tara Victoria* – між Девідом і Тарою Вікторією) ДЕЩО (*engagement*) ІСНУЄ ТАК (*is announced*) ТУТ-ЗАРАЗ. Слот ТАКИЙ цього фрейму складається з двох слотів ДЕХТО (*David, youngest son i Tara Victoria, daughter*), що є частинами посесивних фреймів,

володарями (посесорами) в яких виступають батьки дітей. Слоти-посесори, у свою чергу, розгортаються у предметно-центричні фрейми з локативними параметрами. Таким чином, утворюється складна схема інтегрованого фрейму, складовими якого є посесивні і предметно-центричні фрейми (див. рис.10).

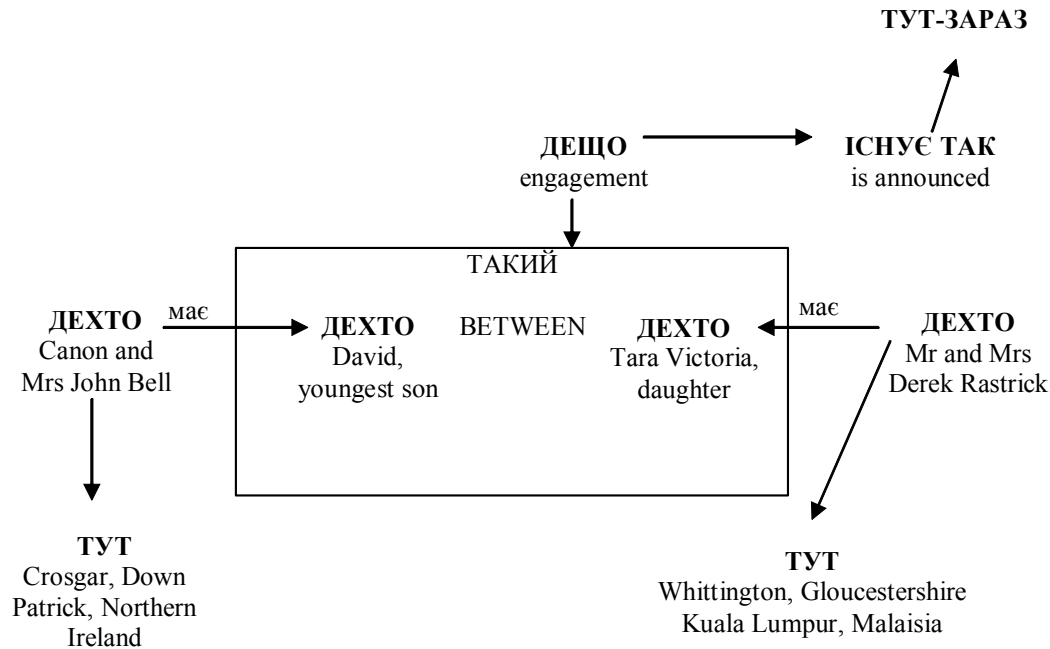

Рис. 10. Інтегрований фрейм оповіщення про заручини (8)

До оголошень-оповіщень належать також оголошення про загублені або знайдені речі. Їхню інформацію моделюємо за допомогою предметно-центричного фрейму, де ядро – річ (втрачена / знайдена), слот ТАКИЙ містить характеристики предмета, буттєвий слот реалізується через лексичні одиниці (lost, found), темпоральний вказує на час загублення, локативний – місце, де була знайдена або втрачена річ. Розглянемо приклад:

(9) *WEST Highland Terrier stolen on 17th February, last seen on Wellborn Road, any sittings please contact. 07751 966319 Kings Heath* (1).

В оголошенні (9) йдеться про загубленого собаку. Семантичну структуру цього ПГО зобразимо як предметно-центричний фрейм (див рис. 11). Його ядро, слот ДЕЩО, заповнюється назвою породи собаки – тер'єр, слот ТАКИЙ – лексичними одиницями, що конкретизують різновид тер'єра, ТАК – дієсловом *stolen*. Локативна характеристика представлена інформацією про місце і час загублення, на яку вказують словосполучення: *on Wellborn Road* та *on 17th February*.

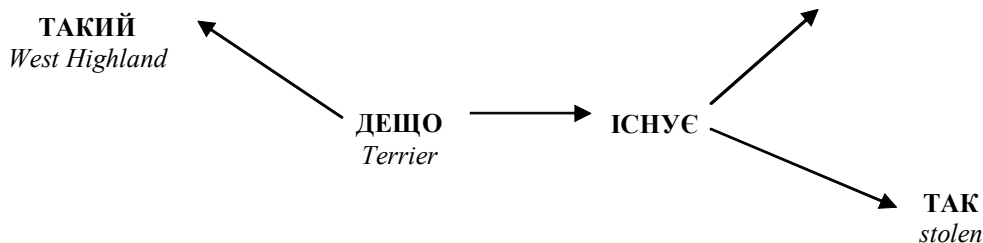

Рис. 11. Предметно-центричний фрейм повідомлення про загублену річ (9)

Таким чином, семантична структура оголошення-оповіщення моделюється як предметно-центричний фрейм. Його слот ДЕЩО залежно від типу оповіщення може розгортатися в різні фрейми, а саме:

- в інтегрований з основним предметно-центричним фреймом, слот якого ДЕХТО є частиною посесивного (при моделюванні семантичної структури оповіщень про народження дитини);
- у предметно-центричний або інтегрований фрейм, компонентами якого є предметно-центричний або партонімічний фрейми (при побудові семантичної структури некрологів);
- в інтегрований фрейм з основним акціональним або предметно-центричний (при моделюванні інформації оголошень рубрики “In Memoriam”);
- в акціональний фрейм оголошень-вітань і подяки;
- в інтегрований фрейм, що складається з предметно-центричних і посесивних фреймів (що типово для оповіщень про заручини);
- у предметно-центричний фрейм, за допомогою якого моделюємо інформацію оголошень про загублені або знайдені речі.

Література

1. Анопина О. В. Концептуальная структура англоязычной рекламы косметики: дис. ...канд. филол. наук: 10.02.04 / Оксана Владимировна Анопина. – Черкассы, 1997. – 160 с.
2. Бігарі А. А. Дискурс сучасної англomовної сім'ї: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Адріана Андріївна Бігарі. – К., 2006. – 21 с.
3. Волкогон Н. Л. Іспаномовний рекламний дискурс і його відтворення українською мовою: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.16 / Наталя Леонідівна Волкогон. – К., 2002. – 19 с.
4. Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация / Тён Адрианус ван Дейк; [пер. с англ. / сост. В. В. Петрова]. – М.: Прогресс, 1989. – 584 с.
5. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов / С.А. Жаботинская // Вісник Черкаського університету: сер. Філологічні науки. – Черкаси, 1999. – Вип. 11.– С. 12-25.
6. Жаботинская С. А. Ономазиологические модели в свете современных направлений когнитивной лингвистики / С. А. Жаботинская // С любовью к языку. – М.-Воронеж: ИЯ РАН; Воронеж. гос. ун-т, 2002. – С. 115-123.
7. Кривенко Г. Л. Зоосемізи в англійській та українській мовах: семантико-когнітивний і функціонально-прагматичний аспекти: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.17 / Ганна Леонідівна Кривенко. – К, 2006. – 21 с.
8. Кузнецова Г. В. Когнітивний аналіз семантичних зрушень у фразеологічних одиницях – заголовках художніх текстів (на матеріалі сучасної англomовної прози) / Г. В. Кузнецова // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка, 2005. – N 23. – С. 158-163.
9. Крутько Т. В. Англomовна реклама у віртуальному просторі: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 10.02.04 / Крутько Тетяна Валеріївна. – Харків, 2006. – 23 с.
10. Сивак Ю. В. Політична реклама у французьких засобах масової інформації: прагмакомунікативний та жанровий аспекти: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.05 / Юлія Віталіївна Сивак. – К., 2007. – 23 с.
11. Співак С. М. Власна назва в композиційно-смісловій структурі віршованих текстів американської поезії: комунікативно-когнітивний підхід: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Світлана Миколаївна Співак. – К., 2004. – 19 с.
12. Филлмор Ч. Дело о падеже / Чарльз Филлмор; [пер. с англ. В. А. Звегинцева] // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1981. – Вып. 10: Лингвистическая семантика. – С. 369-495.
13. Филлмор Ч. Дело о падеже открывается вновь / Чарльз Филлмор; [пер. с англ. В. А. Звегинцева] // Новое в зарубежной лингвистике. – М.: Прогресс, 1981. – Вып. 10: Лингвистическая семантика. – С. 496-530.

14. Харкевич Г. І. Відображення стану тривоги персонажа в англомовній художній прозі: семантико-когнітивний та нарративний аспекти: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Галина Іліодорівна Харкевич. – К., 2007. – 21с.

15. Шукало І. М. Англомовний комп'ютерний рекламний дискурс: семантичний та комунікативний аспекти (на матеріалі веб-сайтів британських туристичних компаній): автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Ірина МIRONІВНА Шукало. – К., 2008. – 23 с.

16. Fauconnier G. Domains and connections / Gilles Fauconnier // *Cognitive Linguistics*. – 1990. – Vol.1-1. – P. 151-174.

17. Langaker R. Foundations of Cognitive Grammar / R. Langaker. – Stanford: Stanford University Press, 1991. – Vol. 2. – 573 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. "The Bargain Pages", February 28, 2008.
2. "The Times", May 29, 2008.
3. "The Times", September 25, 2008.
4. "The Times", October 2, 2008.